A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2006. szeptember 14. *

A C-244/05. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Németország) a Bírósághoz 2005. június 7-én érkezett, 2005. április 19-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Bund Naturschutz in Bayern eV,**

Johann Märkl és társai,

Angelika Graubner-Riedelsheimer és társai,

Friederike Nischwitz és társai

és

a **Freistaat Bayern**

* Az eljárás nyelve: német.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, R. Silva de Lapuerta (előadó), P. Kūris, G. Arestis és J. Klučka bírák,

főtanácsnok: L. A. Geelhoed,
hivatalvezető: Fülöp B. tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2006. április 6-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Bund Naturschutz in Bayern eV képviseletében U. Kaltenegger és P. Rottner Rechtsanwälte,

– J. Märkl és társai képviseletében C. Deißler és A. Schwemer Rechtsanwälte,

– F. Nischwitz és társai képviseletében A. Lehners és E. Schönefelder Rechtsanwälte,

– a Freistaat Bayern képviseletében M. Dauses professzor, G. Schlapp és M. Wiget, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében M. van Beek és M. Heller, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2006. május 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o., a továbbiakban: az irányelv) 3. cikkének értelmezésére irányul.

2 A kérelem előterjesztésére a Bund Naturschutz in Bayern eV és további 23 személy (a továbbiakban: a felperesek) és Freistaat Bayern között egy autópálya-építési tervet jóváhagyó határozat tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében került sor.

Az irányelv

3 Az irányelv hatodik preambulumbekezdése szerint „ahhoz, hogy gondoskodni lehessen a közösségi érdekeltségű természetes élőhelyek és fajok kedvező védettségi állapotának helyreállításáról, illetve fenntartásáról, különleges természetmegőrzési területeket kell kijelölni egy egységes európai ökológiai hálózat előre meghatározott ütemtervnek megfelelő létrehozása érdekében".

4 Az irányelv 3. cikke értelmében:

„(1) A különleges természetmegőrzési területek egységes európai ökológiai hálózatát Natura 2000 néven hozzák létre. Az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusokat magában foglaló, továbbá a II. mellékletben felsorolt fajok élőhelyéül szolgáló természeti területekből álló hálózat célja, hogy biztosítsa az érintett természetes élőhelytípusok, valamint az érintett fajok élőhelyei kedvező védettségi állapotának fenntartását vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön, illetve elterjedési területükön belül.

A Natura 2000 hálózat a tagállamok által a [vadon élő madarak védelméről szóló, 1979. április 2-i] 79/409/EGK irányelvnek megfelelően minősített természetmegőrzési területeket is magában foglalja.

(2) Valamennyi tagállam azon hányad arányában járul hozzá a Natura 2000 létrehozásához, amelyet az (1) bekezdésben említett természetes élőhelytípusok és az ott felsorolt fajok élőhelyei képviselnek a területükön belül. Ennek érdekében a tagállamok a 4. cikkel összhangban különleges természetvédelmi területté nyilvánítanak bizonyos természeti területeket az (1) bekezdésben foglalt célok figyelembevételével.

[...]".

5 Az irányelv 4. cikkének szövege a következő:

„(1) A III. mellékletben (1. szakasz) meghatározott követelmények és a vonatkozó tudományos ismeretek alapján minden egyes tagállam benyújtja a megfelelő természeti területek javasolt jegyzékét, amelyben feltüntetik, hogy az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusok, illetve a II. mellékletben felsorolt őshonos fajok közül melyek fordulnak elő az egyes természeti területeken. [...]

Az irányelvről szóló értesítést követő három éven belül a jegyzéket megküldik a Bizottságnak az egyes természeti területekre vonatkozó tájékoztatással együtt [...].

(2) A III. mellékletben (2. szakasz) meghatározott követelmények alapján, továbbá az 1. cikk c) pontjának iii. alpontjában említett öt bioföldrajzi régió, valamint a 2. cikk (1) bekezdésében említett terület egészének keretén belül a Bizottság – a tagállamokkal egyetértésben – az általuk készített jegyzékek felhasználásával összeállítja a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékének tervezetét, amely megállapítja, hogy mely természeti terület foglal magában egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust, vagy mely szolgál veszélyeztetett faj élőhelyeként.

Azon tagállamok, amelyek területének több mint 5%-át egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípus és veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgáló természeti terület teszi ki, a Bizottsággal egyetértésben kérelmezhetik a III. mellékletben (2. szakasz) felsorolt követelmények rugalmasabb kezelését a területükön található, közösségi jelentőségű természeti területek kiválasztása során.

A Bizottság a 21. cikkben megállapított eljárással összhangban hagyja jóvá a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékét, amely megállapítja, hogy mely természeti terület foglal magában egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust, vagy mely szolgál veszélyeztetett faj élőhelyeként.

(3) A (2) bekezdésben említett jegyzéket az ezen irányelvről szóló értesítéstől számított hat éven belül kell elkészíteni.

(4) Egy közösségi jelentőségű természeti terület (2) bekezdésben megállapított eljárással összhangban történő jóváhagyása után az érintett tagállam a lehető leghamarabb különleges természetvédelmi területté nyilvánítja az érintett területet [...].

(5) Amint egy természeti terület felvételre kerül a (2) bekezdés harmadik albekezdésében említett jegyzékbe, a 6. cikk (2), (3) és (4) bekezdését kell rá alkalmazni."

6 Az irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok megállapítják a különleges természetvédelmi területek védelméhez szükséges intézkedéseket, megfelelő esetben beleértve a kifejezetten az egyes természeti területekre kidolgozott vagy más fejlesztési tervek részét képező intézkedési terveket, továbbá olyan törvényi, közigazgatási, vagy szerződéses aktusokat is, amelyek az adott természeti területen megtalálható, I. mellékletben szereplő természetes élőhelytípusok, illetve II. mellékletben szereplő fajok ökológiai szükségleteinek megfelelnek.

7 Az irányelv 6. cikkének (2), (3) és (4) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(2) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a különleges természetvédelmi területeken található olyan természetes élőhelytípusok és olyan fajok élőhelyei károsodásának és megzavarásának megakadályozására, amelyek céljára az egyes területeket kijelölték, amennyiben a zavarás mértéke ezen irányelv céljaira tekintettel jelentős hatással lehet.

(3) Figyelembe véve az adott természeti terület védelmével kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében az illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot, ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.

(4) Amennyiben a természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának kedvezőtlen eredménye ellenére valamely elsődlegesen fontos, társadalmi vagy gazdasági jellegű közösségi érdekre figyelemmel – alternatív megoldás hiányában – mégis végre kell hajtani egy tervet vagy programot, a tagállam minden szükséges kiegyenlítő intézkedést megtesz a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében. A tagállam az elfogadott kiegyenlítő intézkedésekről értesíti a Bizottságot.

Amennyiben az érintett természeti terület elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust foglal magában, és/vagy veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgál, kizárólag az emberi egészséggel, a közbiztonsággal vagy a környezet szempontjából elsődlegesen fontos előnyökkel kapcsolatos, továbbá – a Bizottság véleménye szerint – a közérdek kényszerítő indokain alapuló szempontokat lehet érvényesíteni."

8 Az irányelv 7. cikke értelmében a „4. cikk (1) bekezdése alapján besorolt vagy a 4. cikk (2) bekezdése értelmében annak megfelelően elismert területek tekintetében ezen irányelv alkalmazásának napjától, illetve – amennyiben az későbbi időpontra esik – azon időponttól számítva, amikor a tagállam a 79/409/EGK irányelv értelmében végrehajtja, illetve elismeri a besorolást, a 79/409/EGK irányelv 4. cikke (4) bekezdésének első mondatából eredő kötelezettségek helyébe ezen irányelv 6. cikkének (2), (3) és (4) bekezdéséből eredő kötelezettségek lépnek".

9 Az irányelv 11. cikke szerint a tagállamok felügyelik a 2. cikkben említett természetes élőhelyek és fajok védettségi állapotát, különös tekintettel az elsődleges fontosságú természetes élőhelytípusokra és a veszélyeztetett fajokra.

A nemzeti szabályozás

10 A Bundesfernstraßengesetz (a szövetségi főutakról szóló német szövetségi törvény) meghatározza többek között az e kategóriába tartozó utak építésének feltételeit.

11 E törvény 17. cikke szerint:

„(1) A szövetségi főutak építése vagy megváltoztatása az arra vonatkozó terv előzetes jóváhagyását követően történhet. A jóváhagyás vonatkozásában figyelembe kell venni a terv által érintett valamennyi köz- és magánérdeket, beleértve a tervnek a környezetre gyakorolt hatását is.

[...]"

12 A Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege (a természetvédelemről és a természeti területek megőrzéséről szóló német szövetségi törvény) a következőképpen rendelkezik:

„A jelen törvény alkalmazásában a 92/43/EGK irányelv 4. cikke (2) bekezdésének harmadik francia bekezdésében említett jegyzékbe felvételre került természeti területek közösségi jelentőségű természeti területnek minősülnek abban az esetben is, ha a jelen törvény értelmében még nem minősítették őket védett területté".

13 E törvény 32–38. cikke a Natura 2000 európai ökológiai hálózat védelmét előmozdító intézkedéseket határoz meg.

14 Ugyanezen törvény 33. cikke ennek érdekében megállapítja a Bizottság általi jóváhagyásra javasolt természeti területek kiválasztására irányuló eljárást. E cikk (5) bekezdése kimondja:

„A természeti terület kijelölését követően

[...]

a védelmi intézkedések meghozataláig tilos minden olyan terv, intézkedés, változtatás vagy zavarás, amely veszélyeztetheti e természeti területet, annak a védelem szempontjából lényeges elemeit".

15 A Gesetz über den Schutz der Natur, die Pflege der Landschaft und die Erholung in der freien Natur (a természetvédelemről, a természeti területek megőrzéséről, és a természetben való kikapcsolódásról szóló bajor tartományi törvény) 13b. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében:

„A közösségi jelentőségű természeti területek a 92/43/EGK irányelv 4. cikkének (4) bekezdése értelmében különleges természetvédelmi területként részesülnek védelemben."

16 E törvény 13c. cikke szerint:

„(1) Tilos minden olyan változtatás vagy zavarás, amely érzékelhetően és tartósan károsan befolyásolhatja a közösségi jelentőségű természeti területek vagy európai madárrezervátumok részét képező, és ez utóbbiak által megvalósítandó védelem szempontjából meghatározó jelentőségű területek épségét. A konzultáció tárgyát képező természeti területen tilosak az előző mondatban megjelölt tevékenységek, mivel fennáll annak a veszélye, hogy érzékenyen és tartósan hátrányosan befolyásolják az élőhelyeket vagy az ott található elsődleges fontosságú veszélyeztetett fajokat.

(2) Tilos minden olyan program, amely önmagában, vagy más terv vagy program részeként érzékelhetően és tartósan károsan befolyásolhatja a közösségi jelentőségű természeti területek vagy európai madárrezervátumok részét képező, és ez utóbbiak által megvalósítandó védelem szempontjából meghatározó jelentőségű területek épségét.

(3) Minden olyan terv, amely önmagában, vagy más terv vagy program részeként jelentős hatással lehet a közösségi jelentőségű természeti területekre vagy európai madárrezervátumokra, figyelembe kell, hogy vegye az ezek által megvalósítandó védelem céljait.

[...]"

17 Ugyanezen törvény 48. cikke értelmében:

„(1) A természetvédelmi hatóságok, a bajor környezetvédelmi iroda és az önkormányzatok alkalmazottai és megbízottai jogosultak a területre belépni annak érdekében, hogy ott a jelen törvény célkitűzéseinek megvalósításához szükséges vizsgálatokat végezzenek; ez a jog a környezetvédelmi tanácsadó bizottságok tagjait is megilleti az ülések előkészítése és megtartása keretében. A jelen rendelkezést kell alkalmazni többek között az e törvény által előírt intézkedések előkészítése, valamint a földmérések, talajvizsgálatok és hasonló munkálatok végrehajtása során [...].

(2) A helyi önkormányzatok vagy a természetvédelmi hatóságok [...] a végrehajtási rendeletek elfogadásáig [...], rendeletben vagy egyedi aktussal, legfeljebb kétéves

időtartamra változtatási tilalmat vezethetnek be annak érdekében, hogy biztosítsák a védendő területek és területi egységek ideiglenes oltalmát olyan esetekben, amikor a változtatások veszélyeztethetik a tervezett védelmi intézkedések által elérni kívánt célokat; e határidő legfeljebb egy évvel meghosszabbítható, ha azt különleges körülmények indokolják. Ilyen intézkedést az illetékes természetvédelmi hatóságok vagy helyi önkormányzatok csak akkor tehetnek, ha ezzel egyidőben, vagy közvetlenül utána lefolytatják a végleges védelmi eljárást is.

(3) A védelemben részesítendő területről szóló értesítést követően [...] a védelmi szabályozás hatályba lépéséig, legfeljebb egy éven át tilos minden változtatás a védelemben részesítendő természeti területen, kivéve a rendelet 2. cikkén vagy az egyedi aktuson alapuló eltérő rendelkezés esetében. A földhasználat jogszerűsége tekintetében az értesítés időpontjában történő földhasználat irányadó. Ezt a következményt az értesítésben meg kell említeni."

A jogvita alapját képező tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

18 Az alapeljárás felperesei ellenzik az új A 94-es München–Mühldorf–Simbach–Pocking autópálya forstinning-pastetteni szakaszának megépítését. A szövetségi autópálya-építés szükségességét értékelő tervben ez a szakasz „elsődleges fontosságú" minősítéssel szerepel.

19 E munkálatok tervezésének keretében a Forstinning helységtől induló nyomvonal vitás. A meglévő B 12 szövetségi főút, amelynek pályája mentén futna a tervek szerint az új autópálya túlnyomó része, egy Haag nevű községen megy keresztül (a továbbiakban: Haag-nyomvonal).

20 2002. március 7-i határozatával Felső-Bajorország tartomány kormánya jóváhagyta az A 94-es autópálya 6,2 km-es forstinning-pastetteni szakaszának építési tervét, a Haag-nyomvonal helyett egy északabbra, Dorfen községnél húzódó nyomvonal (a továbbiakban: Dorfen-nyomvonal) kijelölésével. A Dorfen-nyomvonal választása azzal jár, hogy az A 94-es autópálya keresztül megy többek között a Hammerbach és Isen folyókon, valamint ezek mellékfolyóin, a Lappach, Goldach és Rimbach folyókon.

21 Ezek olyan területrészek, amelyeknek közösségi jelentőségű természeti területté nyilvánítására a német hatóságok 2004. szeptember 29-én javaslatot tettek. A kijelölt területek a következők:

– Strogn, Hammerbach, Kollinger Bach (DE 7637-371),

– az Isen völgye és mellékfolyói (DE 7739-371),

– az alsó-bajorországi dombvidéken található hosszúfülűdenevér- telepek (DE 7839-371).

22 Az e területekre vonatkozó ökológiai adatok szerint mind a DE 7637-371, mind a DE 7739-371 [jelű] területen olyan elsődleges fontosságú természetes élőhelytípus található, amely szerepel az irányelv I. mellékletében „Alnus glutinosa és Fraxinus excelsior élőhelyéül szolgáló alluviális erdő" elnevezés alatt.

23 A Haag-nyomvonal körzetében a német hatóságok továbbá a következő kiegészítő természetvédelmi területet jelölték ki:

– az ebersbergi és a grosshaagi erdő (DE 7837-371).

24 A kérdést előterjesztő bíróság – amely előtt az alapeljárás felperesei keresetet indítottak – kiemeli, hogy a 2002. március 7-i jóváhagyó határozat megsemmisítése, amit a felperesek kérnek, csak akkor lenne lehetséges, ha az érdekek mérlegelése során orvosolhatatlan hiba történt, vagy a határozat sérti a közösségi jogot, különösen ha azt kellene megállapítani, hogy a vitatott terv jelentős hatással van a közösségi jelentőségű természeti területként történő elismerés végett kijelölt természetvédelmi területekre.

25 Ilyen körülmények között a Bayerischer Verwaltungsgerichtshof úgy rendelkezett, hogy a keresetnek felfüggesztő hatása van, és az eljárás felfüggesztése mellett a következő kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„1) Milyen védelmi rendszer létrehozását követeli meg a [...] 92/43 irányelv hatodik preambulumbekezdésével együtt értelmezett 3. cikkének (1) bekezdése, figyelemmel az EK-Szerződés 10. cikkének (2) bekezdésében foglalt, a szerződés célkitűzései megvalósítása veszélyeztetésének tilalmára, a Bíróság C-117/03. sz., Dragaggi és társai ügyben 2005. január 13-án hozott ítéletét (EBHT 2005., I-167. o.) követően, a közösségi jelentőségű területként kijelölhető, különösen olyan területek esetében, amelyek elsődleges fontosságú természetes élőhelytípusokat vagy veszélyeztetett fajokat tartalmaznak, azt megelőzően, hogy e

területeket felvették a közösségi jelentőségű területek Európai Közösségek Bizottsága által a fent hivatkozott irányelv 21. cikkében megállapított eljárás szerint meghatározott jegyzékébe?

2) Milyen hatással van e védelmi rendszerre, ha az említett területek már szerepelnek a javasolt területek Bizottsághoz benyújtott, a 92/43 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti nemzeti jegyzékében?

3) Eleget tesz-e az említett területekre vonatkozó, a természetvédelemről, a természeti területek megőrzéséről, és a természetben való kikapcsolódásról szóló bajor törvény 48. cikkének (2) bekezdése szerinti nemzeti védelmi rendszer a 92/43 irányelv hatodik preambulumbekezdésével együtt értelmezett 3. cikke (1) bekezdésében található közösségi jogi előírásoknak, figyelemmel az EK-Szerződés 10. cikkének (2) bekezdésében foglalt, a szerződés célkitűzéseinek megvalósítását veszélyeztető intézkedések tételének tilalmára?"

26 Az előtte folyamatban lévő jogvitával kapcsolatos vizsgálata keretében a Verwaltungsgerichtshof arra a kérdésre keres választ, hogy a létrehozandó védelmi rendszer a közösségi jogi védelmi rendszernek minősül-e, vagy a tagállamok egy nemzeti védelmi rendszer keretében tett intézkedések által kötelesek biztosítani a kijelölt területek védelmét. Az e kérdésre adandó választól függ ugyanis, hogy milyen szabályok és követelmények, valamint ténybeli feltételek alapján kell értékelni a vitatott tervekből fakadó esetleges veszélyeztetést.

27 A Verwaltungsgerichtshof szerint nem zárható ki, hogy ezek a tervek jelentős hatással lesznek az elsődleges fontosságú „Alluviális erdők" élőhelytípusra. Megállapítja, hogy a jelen esetben a tervezett nyomvonal többször áthalad, és bizonyos értelemben „fel is darabol" egy egységes alluviális rendszert (az Isen és mellékfolyói). Figyelembe kell venni szerinte a zaj, a kipufogógáz, a hidak árnyéka, a hidak alatti kiszáradás, az úttestből származó mérgező anyagok, valamint az építés folyamán megjelenő atipikus növényfajták által a területen okozott káros hatásokat is.

28 A Verwaltungsgerichtshof végül hangsúlyozza, hogy a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékébe történő felvétel szempontjából kijelölt területeken okozott valószínűsíthető káros hatások súlyosságának meghatározása attól is függ, hogy az irányelv megköveteli-e e területek fokozott védelmét a jegyzékbe történő felvételüket megelőzően is.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és a második kérdésről

29 A kérdést előterjesztő bíróságnak ezen, együtt vizsgálandó kérdései a nemzeti hatóságok által kijelölt, közösségi jelentőségű természeti területekké nyilvánítandó olyan természeti területek esetében alkalmazandó védelmi rendszerrel kapcsolatosak, amelyek felvétele az erre vonatkozó jegyzékbe a Bizottság határozatától függ.

30 Pontosabban, a kérdést előterjesztő bíróság egyrészt az említett védelmi rendszer jogi természetére, másrészt annak konkrét jellemzőire irányuló kérdést tesz fel.

31 Elsődlegesen emlékeztetni kell arra, hogy a természeti területeknek a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékébe történő felvétel szempontjából történő kijelölésére irányuló eljárást az irányelv 3. és 4. cikkében található rendelkezések szabályozzák.

32 Az irányelv 3. cikkének (2) bekezdése értelmében a „Natura 2000" létrehozásának első lépése az illetékes nemzeti hatóságok határozata azon területek kijelöléséről, amelyek részét képezhetik a különleges természetvédelmi területek európai ökológiai hálózatának.

33 E vonatkozásban a tudományos vizsgálatoknak az irányelv III. mellékletében meghatározott kijelölési szempontok alapján kell történniük, különösen az elsődleges fontosságú természetes élőhelyek és fajok meghatározására irányuló döntésnek.

34 Ezen eljárást követően a Bizottság feladata, hogy az említett szempontok alapján, a tagállamok egyetértésével összeállítsa a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékének tervezetét, feltüntetve különösen az elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust vagy veszélyeztetett fajt tartalmazó természeti területeket.

35 A Bizottsághoz benyújtott nemzeti jegyzékben szereplő természeti területek esetében alkalmazandó védelmi szinttel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az irányelv 4. cikkének (5) bekezdése értelmében az irányelv 6. cikkének (2), (3) és (4) bekezdésében előírt, a különleges természetmegőrzési területekre vonatkozó védelmi intézkedések az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése értelmében akkor alkalmazandók egy természeti terület esetében, ha az szerepel a közösségi jelentőségű területek Bizottság által összeállított jegyzékében.

36 Következésképpen, amint azt a Bíróság a fent hivatkozott Dragaggi és társai ítélet 25. pontjában megállapította, az irányelv 6. cikkének (2)–(4) bekezdésében előírt védelmi intézkedéseket kizárólag azon területek vonatkozásában kell alkalmazni, amelyek szerepelnek a közösségi jelentőségű területek jegyzékében.

37 Amint azonban a Bíróság ezen ítélet 26. pontjában kiemelte, ebből nem következik, hogy a tagállamoknak nem kell védeniük a területeket attól a pillanattól fogva, hogy azokat az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének alapján a Bizottság számára megküldött javasolt nemzeti jegyzékben mint közösségi jelentőségű területként meghatározható területet tüntetik fel.

38 Ugyanezen ítélet 29. pontjában a Bíróság kimondta, hogy a közösségi jelentőségű területeknek a Bizottság számára megküldött javasolt nemzeti jegyzékében szereplő területek vonatkozásában – amelyek között szerepelnek különösen az elsődleges fontosságú élőhelyeket magukban foglaló vagy veszélyeztetett fajok élőhelyéül szolgáló területek is – a tagállamoknak az irányelv alapján az említett ökológiai érdek védelmére „megfelelő" intézkedéseket kell hozniuk.

39 Tekintve, hogy a nemzeti bíróság kérdése e „megfelelő" védelmi intézkedések meghozatalára irányuló kötelezettség értelmezésére vonatkozik, pontosabban a

nemzeti hatóságok által kijelölt területek esetében a védelmi rendszer alkalmazásának feltételeire, emlékeztetni kell rá, hogy, amint azt a Bíróság a C-371/98. sz. First Corporate Shipping ügyben 2000. november 7-én hozott ítéletének (EBHT 2000., I-9235. o.) 22. és 23. pontjában kimondta, a különleges természetvédelmi területek egységes európai ökológiai hálózatának létrehozásához vezető, a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzéke tervezetének elkészítéséhez a Bizottságnak rendelkeznie kell azon területek teljes körű jegyzékével, amelyekhez nemzeti szinten az irányelv által célul kitűzött, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme szempontjából releváns ökológiai érdek fűződik. Kizárólag így valósítható meg ugyanis az irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében megfogalmazott célkitűzés, azaz valamennyi tagállam területén az érintett természetes élőhelytípusok, valamint az érintett fajok élőhelyei kedvező védettségi állapotának fenntartása vagy adott esetben helyreállítása természetes kiterjedésükön, illetve elterjedési területükön belül.

40 A Bíróság ezen ítélet 23. pontjában azt is kimondta, hogy mivel a tagállamok a természeti területek nemzeti jegyzékének összeállítása során nincsenek abban a helyzetben, hogy pontos és részletes ismereteik lehetnének az élőhelyek más tagállamokbeli helyzetéről, ezért anélkül, hogy veszélyeztetnék e célkitűzés közösségi szintű megvalósulását, saját megítélésük alapján nem zárhatnak ki olyan területeket, amelyekhez nemzeti szinten a védelem szempontjából releváns ökológiai érdek fűződik.

41 Következésképpen biztosítani kell, hogy a Bizottság rendelkezésére álljon az egységes európai ökológiai hálózat létrehozása érdekében különleges természetvédelmi területként kijelölhető területek teljes körű jegyzéke. Ebből az is következik, hogy a Bizottság határozata meghozatalának pillanatában a tagállamok által kijelölt területeknek azt a helyzetet kell tükrözniük, amelynek alapján az esetlegesen közösségi jelentőségű természeti területként meghatározható területek tudományos vizsgálatát elvégezték.

42 Ha ugyanis ez nem így lenne, torzulhatna a közösségi döntéshozatali eljárás, amely nemcsak a területeknek a tagállamok által bejelentettnek megfelelő épségét veszi figyelembe, hanem a tagállamok által javasolt különböző természeti területek ökológiai szempontból történő összehasonlítását is, és a Bizottság nem lenne képes ellátni feladatát a szóban forgó területen.

43 Hozzá kell tenni, hogy az irányelv III. melléklete 2. szakaszának 1. pontja értelmében „[v]alamennyi, a tagállamok által az 1. szakaszban megjelölt, kiemelt jelentőségű természetes élőhelytípust és/vagy veszélyeztetett fajt tartalmazó terület közösségi jelentőségű területnek tekintendő". Ezeket a területeket ezért fel kell venni a Bizottság által összeállítandó jegyzékbe.

44 A fenti megfontolásokra tekintettel a tagállamok az általuk a közösségi jegyzékbe felvenni javasolt területek vonatkozásában kötelesek megtenni a megfelelő védelmi intézkedéseket az említett természeti területek ökológiai jellegzetességeinek megőrzése érdekében.

45 Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az irányelv III. melléklete 1. szakaszának értelmében az illetékes nemzeti hatóságok által kijelölt területek ökológiai jellemzői az ott szereplő értékelési szempontokat – azaz az érintett természetes élőhelytípus reprezentativitási fokát, az általa elfoglalt területet, struktúráját és funkcióját, az érintett faj vizsgált területen élő populációjának nagyságát és sűrűségét, az érintett faj szempontjából fontos jellegzetességeit, a területen élő populáció elszigeteltségének fokát, valamint a terület értékét az érintett természetes élőhelytípus és fajok védelmének szempontjából – tükrözik.

46 Ezért a tagállamok nem engedélyezhetnek olyan beavatkozást, amely komolyan veszélyeztetheti valamely természeti terület említett szempontok szerint meg-

határozott ökológiai jellemzőit. Ez különösen igaz akkor, ha a beavatkozás jelentős mértékben csökkentheti a természeti terület nagyságát, vagy a területen élő veszélyeztetett fajok eltűnéséhez vezethet, vagy, végezetül, a természeti terület elpusztítását, vagy lényegi jellemzői megszüntetését eredményezi.

47 Az első és második kérdésre ezért az a válasz, hogy a Bizottsághoz benyújtott, az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti nemzeti jegyzékben szereplő természeti területek esetében alkalmazandó megfelelő védelmi rendszer megtiltja a tagállamok számára, hogy olyan beavatkozást engedélyezzenek, amely komolyan veszélyeztetheti e természeti területek ökológiai jellemzőit.

A harmadik kérdésről

48 A nemzeti bíróság e kérdésében a fent tárgyalt védelmi rendszer végrehajtásának részletes szabályaival kapcsolatban kéri a közösségi jog értelmezését.

49 A kérdéses természeti területek esetében alkalmazandó védelmi rendszer megvalósítása érdekében a tagállamok kötelesek megtenni a szükséges intézkedéseket.

50 E tekintetben az alkalmazandó részletes eljárási szabályokat a tagállamok belső jogrendje határozza meg, azzal a feltétellel azonban, hogy azok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló belső helyzeteket szabályozó rendelkezések, és a

gyakorlatban nem akadályozhatják vagy nehezíthetik meg túlságosan a közösségi jogrend által biztosított jogok gyakorlását (ezzel kapcsolatban lásd többek között a C-312/93. sz. Peterbroeck-ügyben 1995. december 14-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4599. o.] 12. pontját és a C-78/98. sz., Preston és társai ügyben 2000. május 16-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-3201. o.] 31. pontját).

51 Következésképpen a harmadik kérdésre az a válasz, hogy a tagállamok a nemzeti jogszabályoknak megfelelően kötelesek megtenni valamennyi szükséges intézkedést az olyan beavatkozások megakadályozása érdekében, amelyek komolyan veszélyeztethetik a Bizottsághoz benyújtott nemzeti jegyzékben szereplő természeti területek ökológiai jellemzőit. A nemzeti bíróság feladata annak megítélése, hogy ilyen veszély fennáll-e.

A költségekről

52 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) **A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti, az Európai Közösségek Bizottságához benyújtott nemzeti jegyzékben szereplő természeti területek esetében alkalmazandó megfelelő védelmi rendszer megtiltja a tagállamok számára, hogy olyan**

beavatkozást engedélyezzenek, amely komolyan veszélyeztetheti e természeti területek ökológiai jellemzőit.

2) **A tagállamok a nemzeti jogszabályoknak megfelelően kötelesek megtenni valamennyi szükséges intézkedést az olyan beavatkozások megakadályozása érdekében, amelyek komolyan veszélyeztethetik az Európai Közösségek Bizottságához benyújtott nemzeti jegyzékben szereplő természeti területek ökológiai jellemzőit. A nemzeti bíróság feladata annak megítélése, hogy ilyen veszély fennáll-e.**

Aláírások